

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris Theologia Tripartita Universa

Complectens nunc Bibliothecam perfectam Viri Ecclesiastici, ordine
sequenti

Controversiae Heterodoxae Ac Scholasticae - Cum speciali Notitia rerum
Modernarum, & Chronologia totius Monarchiae Sacrae, & Saecularis,
Pontificum, Conciliorum &c. Haeresum omnium, ac Propositionum
damnatarum Mundi Sex Aetatum ...

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Declarantur porrò prædicta (de discrepantia Sectariorum modernorum in
fidei Articulis etiam fundamentalibus) ex ipsarum Sectarum confessione, &
verbis manifestis, ac notatu dignissimis pro aliis ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-38447

necessariam, & orbis Christiani reformatricem Ecclesiam instauratis: quæ vestro etiamnum iudicio propriis fundamentis destituta, in has tandem incertæ doctrinæ auras, & fumos evanescit.

ARTICULUS III.

Ostenditur Protestantes, aliasque Sectas in Articulis etiam fundamentalibus non convenire.

XIII. Dico primò, Lutherani non consentiunt Calvinistis in articulis quos ipsi nuncupant fundamentales.

Probatur primò; In confessio est nullos articulos magis ad fidei fundamenta pertinere, quam illos qui in Apostolorum symbolo continentur, inter quos enumeratur, Descensus Christi ad inferos. Affirmant autem Calviniani hunc descensum aliud non esse, quam Christum in cruce inferni angustias ac dolores perpeffum fuisse, idque docet Calvinus lib. 2. instit. cap. 16. §. 10. & Beza in cap. 26. Matth. v. 37. At ex adverso Lutherani asserunt ipsam Christi animam vere ad inferos descendisse, teste etiam Danæo Lutheranò in *Respons. ad Osiandrum*, & Epimò in *Psal. 16. aliisque*.

Secundò, ad fidei Christianæ substantiam, quid potest magis requiri, quam doctrina quæ circa Baptismi Sacramentum versatur? Fatentur Lutherani Baptismum omnibus etiam infantibus ad salutem esse necessarium. Credunt verò firmiter Calviniani, fidelium parentum liberos ante Baptismum iustos ac sanctos esse, filios verò infidelium Baptismum nihil prodesse, eumque illis esse negandum: ita docet ipse Calvinus in *Annotato Conc. Tridentini sess. 6. cap. 5.*

Tertiò, A Sacramento Eucharistiæ animæ vitam ac salutem dependere pronunciat Christus *Joan. 6. v. 53. Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* De hoc autem Sacramento immanis utrimque discordia. In eo cum Calvino lib. 4. instit. cap. 17. pernegant Calvinistæ Christi Corpus aut Sanguinem contineri, solâ ejus figurâ contenti. Quantum verò in hoc palmari articulo ab his dissentiant Lutherani, locuples est testis ipse Lutherus contra articulum Lovaniensium Thesi 2. Anno 1545. *Hæreticos* (inquit) *serio censemus & alienos ab Ecclesia Dei Zuinglianos, & omnes Sacramentarios, qui negant corpus & sanguinem Christi ore carnali sumi in venerabili Eucharistia.*

Ex his concludo indeclinabili argumento: Tantum alienus est ab Ecclesia Dei, qui negat articulum fidei fundamentalem, ut ipsi asserunt Adversarii. Atqui alienus est ab Ecclesia Dei qui negat corpus & sanguinem Christi sumi in Eucharistia, ut aperte loquitur Lutherus: Ergo doctrina de præsentia Christi in venerabili Eucharistia, in qua sectæ illæ dissentiunt, est articulus fidei fundamentalis. Præter igitur noctem diei conjunges, quam has sectas in fundamentis fidei consociabis.

XIV. Dico secundò, Protestantes in Anglia, etsi Calvinistis in Cæna Domini, & pluribus adhæreant, in aliam tamen fidei fundamentis ab iisdem recedunt.

Probatur hic dissensus, primò, in articulis de vero descensu Christi ad inferos, & Baptismo parvulorum omnibus necessario, quos supra ostendimus esse fundamentales: in his autem Angliæ Protestantes se à Calvinistis Genevenfibus, ac Puritanis dissentire aperte protestantur.

Secundò, quid potest ad substantiam veræ Fidei

magis spectare, quam doctrina de ipso Capite visibili veræ Ecclesiæ? De hoc verò negant Calvinistæ Genevenfes, posse ullo pacto Regem aliquem, ac multo minus Reginam, militantis Ecclesiæ Caput constitui, ut testatur Beza in confessione fidei nomine Genevensium ab ipso edita *Cap. 5. §. 15.* At è contra Anglo-Calvinistæ sive Protestantes firmiter credunt ac timent, Regem sive etiam Reginam in suo regno jure divino supremum Ecclesiæ principatum tenere.

Tertiò, Anglo-Calvinistæ profitentur à Christo corpus Ecclesiæ coagmentatū esse ex Episcopis, Archiepiscopis, Decanis, Archidiaconis, aliisque gradibus Ecclesiasticæ hierarchiæ. At reliqui Calvinistæ Geneveses, Gallici, Belgici, Germanici, his gradibus ab Ecclesia sua penitus exclusis, sola cum Ministris seniorum Consistoria admittunt.

XV. Quid reliqua inter hos dogmatum dissidia commemorem? Cum neque in Ecclesiæ suæ Capite, neque in corpore conveniant, quo pacto in necessariis fidei fundamentis coalescent? Dissident igitur toto cælo Anglo-Calvinistæ à cæteris Calvinistæ, atque interim cunctis persuasum volunt, se cum his, atque omnibus orbis Christiani Ecclesiis in punctis ad salutem necessariis Fidem communem profiteri. Romanos Catholicos, quod imagines colant, idololatrias esse non dubitant: Pontificem credunt Antichristum: Papicolas, ac nonnunquam Anabaptistas, aliaque Sectas ferro & igne persequuntur: cum his tamen omnibus in tota fidei substantia ad salutem requisita, usque ad minimum apicem firmissimò fœdere copulari non recusant. Ad hunc nempe vertiginis spiritum tandem Protestantes adegit sectarum sibi similium confusa multitudo, inter quas perpetuò fluctuantes, cum nullam reperiant Ecclesiam firmam, facile, uti in naufragio, quamlibet tabulam arripiunt, malumque videri cum omnibus esse, quam nullibi tutò consistere.

XVI. Hanc quoque in Belgio suo dogmatum, Doctorumque inconstantiam modernam pugnaque innumeras, graphicè describit, & acerbè deplorat D. Samuel Marefius in suo Tractatu, de afflictio statu studii Theologici in Belgio confederato pag. 10. Quæ (inquit) Theologia nostra tot monstris opinionibus ad eò deturpata est, ut si Pastores & Doctores, qui denati sunt in Belgio à triginta annis, ad nos revertentur (Riveri, Polyandri, Thyfii, Spanhemii, Triglandi, Demassii, Schotani, Amelii) putarent se in alterum orbem tempestate delatos, cujus idioma non assequerentur &c. Vide igitur (mi Sectariè) ex oraculo etiam tui doctissimi Marefii, quam perditò loco tua secta, & salus consistat.

Declarantur porro prædicta, ex ipsarum Sectarum confessione, & verbis manifestis, & notatu dignissimis pro aliis etiam controversis.

XVII. Maximum operæ pretium est, ut securis proptremus admoveatur ad radicem hujus extremi Effugii sive Figmenti, quo moderni Sectarii milenarum animas ad Catholicam & securam salutis viam aspirantes miserè seducunt, hoc fucò fallaci. *Nos à Catholicis, & aliis sectis non discrepamus in articulis fidei substantialibus ad salutem requisitis. Ergo non minus apud nos, quam apud illos poteris salutem adipisci.* Sicutur Sectarii illi nostræ in oppositum demonstrationi quantumvis evidenti non confidunt, saltem acquiescent il-

Arde
kin

Theo-
logia

D IV

PLA...

PLA...

lis, quos Sectæ suæ Authores & Duces agnoscunt.

Lutherus ejusque *assecla* profitentur apertè se repugnare Calvinistis de reali Christi præsentia in Eucharistia, quod ad articulos fidei essentielles sine dubio pertinere supra ostendimus.

Joachimus Westphalus Minister Lutheran. cum aliis Calvinistas *Vulpes* appellant, eo quod subdole asserant se à Lutheranis in adiaphoristis tantum dissidere.

Albertus Graverus Doctor in Saxonia, librum suum inscripsit, *Absurda absurdorum absurdissima, absurda Calvinistica*. Hoccine est in fundamentalibus per omnia convenire.

Henricus Ecardus in Præfatione Illustrissimo Electori Saxoniæ Christiano, post multa de calliditate Calvinistarum, & quod titulum inanem Ecclesiæ circumferant, asserit illos, *Lutheranorum consensum mentiri, & Confessionis Augustanæ societatem simulare: cum tamen non sit tanta distantia inter cælum, & imam terram, quanta inter Augustanam Confessionem, & Calvinistarum sectam*. Idem in Epistola ad Electorem Joannem Georgium sic pronuntiat: *Si Calvinista una cum pane & vino, verè substantialiter, & præsentè, ibi corpus & sanguinem Christi sumi, etiam ab indignis, ex præse non affirmabunt, & errorem suum valere non jubebunt, nullam nobiscum concordiam in Fide habebunt*. Quomodo possunt illi magis apertè in substantialibus discrepare, quàm nullam in Fide concordiam habere? Rursus graviore tono in fine concludit. *Nugantur Calvinista, cum dicunt, dissidere à nobis, sed in rebus levioribus, non in fundamentis Religionis. Ex articulis enim Cardinalibus ne unum quidem nobis Theologia Calvinistica inviolatum reliquerit*. Quanam possit esse ex ore propria Sectæ confessio luculentior?

XVIII. Gravius etiamnum idem intonat *Andreas Jacobus Smidelinus* Lutheranus, contra *Grinaum* Calvinistam, nec non *Joannes Schutzius* libro 50. *causarum*, cap. 48. qui asserunt, *Calvinismum, Arianismum, & Mahometismum, fratres esse & sorores, tres caligas ejusdem panni, camerinam in quam multa hereses confluxerunt; dentis Satanae iram ultimam*. Et erit adhuc Lutheranus quem non pudeat fingere se cum Calvinistis in substantialibus, ut frater, aut soror, aut quarta caliga profusus coalescere.

Joannes Modestus Luther. In suis Demonstrationibus docet, *Calvinistas non esse Christianos, sed Judeos baptizatos*. Christianos negatis, & fratres in substantialibus fidei articulis agnoscitis.

Conradus Schlüsselburgius in tribus libris Theologiæ Calvinisticae, ex publicis Calvinistarum scriptis, verbis & Authorum nominibus adductis plusquam ducentos viginti duos illorum errores quasi in viva tabella depingit: demonstrans ibidem, illos de nullo Fidei Christianæ articulo rectè sentire: denique lib. 2. art. 1. pronuntiat, *Calvinisticam fidem esse hæresim Sacramentariam, & Satanicam blasphemiam*. Sed & ibidem affirmat, à Calvinistis vice versa fidem & doctrinam Lutheri appellari, *doctrinam Schismaticam & sectariam, Lutheranos verò omnes diaboli incantatione esse exccatos*. Ergo in eo utrimque conveniunt, quod in articulis fidei substantialibus ad salutem necessariis minimè conveniant.

Omitto brevitate studio alios *Lutheranorum* Doctores innumeros, qui profusus similia in suis scriptis apertissimè pronuntiant: quorum plurimi ex *Adamo Contzen* in Jubilo Jubilorum Jubilæi Evangelici, & ex

Georgio Tiskewicio in Theologia antologica facilè possunt deprehendi.

XIX. Nunc ex parte *Calvinistarum* illorū Doctores, talem in Articulis Fidei substantialibus Concordiam ut figmentum inane reprobantes, breviter adduco.

Joannes ipse Calvinus sectæ istius Princeps, in admonitione secunda, contra *Joachimum Westphalum*, ait, tales esse cum Lutheranis inimicitias, *ut citius in rebus fidei cum Turcis & Papis, quàm cum Calvinistis pacem & concordiam sint habituri*. Et in admonitione tertia, Lutheranos ait esse, *vertiginosos, superbos, bestias, desperatè impudentes, falsarios, ignorantes quod in Catechismo tractatur*. Demùm in admonitione ultima, denuntiat Westphalo, nisi circulum de Cena Domini aliter credat quàm Lutherus & Lutherani, *eo loco posthac habendum esse, quo pertinaces Hæreticos habebat Paulus*. Si ut Hæreticos pertinaces, ergo in articulo fidei substantiali à Calvinianis dissidentes, ipso teste Calvinio.

Accedat proximè pro sua dignitate *Jacobus Rex Angliæ*, qui in regni sui primordiis isto concordie errore à suis miserè seductus, in sua Apologia asseruit, *Lutheranos & Calvinistas in quibusdam tantū apicibus dissentire*. At demùm in suo Basilico Doro perפיציא pronuntiat, *Puritanos, sive puros Calvinistas, Hæreticos esse, & puros ac puros Pharisæos*. Idemque libros *Joannis Vorstij* Calviniani Lugduni Batavorum publici Professoris, decreto Regi non tantum damnavit tanquam hæreticos & impios, sed & flammis in foro Londinensi publicè exuri jussit. Ergo si ut Hæretici damnantur illi, & ut Pharisæi, non possunt cum ulla vera Ecclesia in substantialibus convenire: idque ex ipsa serenissimi Regis Definitione, quem *Angliæ suæ Ecclesiæ Caput* agnoscit.

Cavollstadius inter præcipuos Calvini Athletas rotundè asserit, *Fidem Lutheranam esse similem magicæ fidei, ariolorum, & demonum*. Nec minus ille inter primos Calvinistas magni nominis *Theodorus Beza* Lutheranorū dogma pro præsentia Christi in Eucharistia, appellat, *Satanae excrementum, Canam verò canum, in qua vorant fursureum numen: ipsos proinde esse Antichristi nepotes, Christificidas, carnivoros, &c.* Nec dissimilia de illis pronuntiat *Bucerus & Paræus* ad suam controvertiam de Eucharistia, cujus hæc aperta confessio est: *Nonagesimus annus labitur infelicitis illius dissidij de sacra Eucharistia, quod Ecclesiæ Evangelicæ fatigat, debilitat, & lacerat, Papa verò regnum stabilis, & sustinet*. Idemque Lutheranos appellat, *veterum errorum hæresumque reductores*. En qualis utriusque Sectæ inter se & cum Papis in substantialibus concordia!

XX. Denique ad dogma hoc summè perniciosum cuius non obeccato stirpitus evellendum, sufficit audire ipsos sectarum modernarum primos Patriarchas illud suis in se mutuo censuris penitus evertentes. Et *Calvini* quidem in hoc de Lutheranis effata nunc supra exhibuimus. *Martinus* porro *Lutherus* in Tom. 2. *VVitttemberg*. concordiam istam cum Calvinianis ita execratur, ut contra illam indignabundus in hæc verba prorumpat: *Maledicta pax & concordia cum Sacramentariis per omnia sæcula sæculorum: cui execrationi Calviniani vicissim Amen sæpius accinerunt, ut supra vidimus*. Iterum *Lutherus* vehementius insurgens in suis quæ scripsit *Colloquiis mensibus*. *Non alia* (inquit) *potest sperari concordia inter nos, & Calvinistas, quam qua inierit Christum & Judam intercessit*. Rursus in

In Theſi 27. contra articulos Lovaniensium: Et in Confessione postrema de Cena Domini aperte asserit, Hereticos à se censeri omnes Sacramentarios, qui negant verè corpus & sanguinem Christi ore carnali sumi in Eucharistia. Ibidemque propter articulum eundem contra Calvinistas sententiam extremam pronuncians ait: Illos esse Sacramentorum hostes, aeternumque damnatos.

Siguitur Calvinista toties à Luthero & Lutheranis, & vicissim Lutherani à Calvinistis proſcribuntur ut Heretici, ut Sacramentorum hostes, & inde ut aeternum damnati; quænam potest esse umbra Concordiæ inter illos, aut sectas ab iis proſtuentes, aut Catholicos Romanos, in Articulis fidei ad salutem necessariis. Unde manifestè concluditur, illum salutis aeternæ jacturam facere qui permittit tam palpabili errore sibi illudi, & in ſectarum secta detineri. Quam verò facile sit se ab errore expedire, & ad veram Religionis notitiam devenire, in sequentibus dilucidè ostendemus.

ARTICULUS IV.

Potest vera Religio à falsis Sectis facile discerni, neque excusabilis est Sectarius qui eam non investigat.

I. Sed ex ipsa Sectarum pugna, ac multitudine, plurimi hoc ævo sibi conſciunt speciosum sui erroris præſidium, aut potius desidia latibulum. Intanta, inquam, Religionum inter se dissidentium colluvie, non ego talis sum Ædipus, ut possim certo divinare, quænam præ cæteris omnibus integram fidei veritatem obtineat. Si enim id proprio examine & experimento velim investigare, non ea sum tinctus literaturâ, aut eo præditus ingenii acumine, ut possim cunctas sectarum differentias ad trutinam revocare, & omnium argumentorum pugnas dirimere. Quinimo prius me cum mente vita deficeret, quam dispersas toto orbe Sectas convenirem, ac singularum causas, originem, & coherentiam sine erroris periculo compertam haberem. Si verò velis mihi non meo, sed Doctorum judicio standum esse: Nescio ego cui Doctorum concessum sit, filium veritatis adeò implexum ita evolvere, ut me ex multiplici tot sectarum labyrintho citra erroris periculum, ad apertam sectæ Ecclesiæ lucem educat. Sunt enim in qualibet secta plures qui Doctores appellantur: ut ego inter hos omnes Doctorem præ cæteris veracem seligere possim, Doctor ipse maximus esse deberem. Quid ergo superest, quam ut ego meæ sectæ inhæream, cui à teneris innutritus sum, quam parentes aut amici colunt, pro qua in dubio tam implexo stat apud me diurni temporis possessio: ne veritatis incertus, dum charybdim vitare cupio, in scyllam deteriorem incidam. Contra hunc prætextum pluribus communem, eoque fallaciorem quo magis fucata veritatis specie depingitur.

Dico primò; Admissâ Dei providentiâ, vera Religio iis notis insignita esse debet, ut à quovis intellectu benè disposito facile discernatur.

II. Probatur primò, Si Deus mundum gubernat, evidens est illum Religionem veram instituisse, quâ ab hominibus coli debeat, ut supra initio demonstra- vi. Frustra autem illam instituisse, si non ordinasset signa & argumenta idonea quibus facile vera illa Religio à Sectis falsis discerneret: frivolum enim foret proponere finem, & nihil certi statuere de medijs qui-

bus ad illum pervenire oporteat. Hoc autem fieret, si pro denotanda vera Religione non extarent signa multa illustriora, quàm quæ possint pro quacunque falsa exhiberi. Nam si signa illa ullo modo permanerent æqualia, nullum superesset medium quo possit vera Religio à falsâ discerni, atque adeò hominum errores ex hac parte in ipsum Deum referendi essent, quod de perfectissima, ac humanæ salutis moderatrice Dei sapientia existimare impium foret.

Probatur secundò, ex obligatione certa quæ quemvis obstringit, ad veram Religionem præ falsâ amplectendam. Hæc autem obligatio nulla prorsus foret, si vera Religio non esset præ Sectis falsis explorata. Sicut in aliis Dei præceptis, exempli causâ, ut testimonium perhibeam veritati, nunquam teneor juramentum assumere, dum rei veritas manet dubia, aut tantum probabilis, ne facile contingat Deum à me in falsitatis testem adhiberi. Unde conſcitur, infinitam Dei sapientiam sibi manifestè contradicere, si veram Religionem hominibus præciperet, & interea illius præ cæteris signa satis explorata non exhiberet.

III. Hanc autem calumniam divinæ sapientiæ nemo facile importabit, qui studiosè advertet tam in veteri, quàm in novo Testamento, insurgente quovis Religionum conflictu, ut in Moysè, Daniele, & Apostolis, Deum veræ Ecclesiæ ea signa præbuisse, quæ facile omnem adversæ partis probabilitatem elidere poterunt.

Hic proinde non admitto ex notis sive motivis tantum probabilioribus, sine ulteriori investigatione, licitum esse aliquam præ cæteris Religionem suscipere, aut jam susceptam in aliam commutare. Quamvis enim sola probabilitas plerumque in aliis operationibus valere possit, non idèò in suscipienda quoque novâ Religione sufficere debet. Quia in negotio fidei error etiam materialis in ordine ad actiones salutares gravissimè nocere solet: neque deest homini non oſcitantis modus, quo diligenti investigatione facile ad veræ Ecclesiæ notas moraliter evidentes devenire possit, qualis adipiscendæ certitudinis via in aliis hominum actionibus constituta non reperitur.

IV. Querunt hoc tempore aliqui: An ad assensum præbendum articulis fidei, requiratur evidentia etiam omnimoda revelationis divinæ?

Respondeo, ad assensum fidei debitum, necessariam non esse cognitionem absolutè evidentem revelationis divinæ. Quia evidentia omnimoda aut metaphysica revelationis ab omnibus in hoc statu haberi nequit, ergo non potest illa omnibus ad assentiendum articulis nostræ fidei esse necessaria. Quod adeò certum est, respectu hominum præsertim rudiorum, ut hoc de fide esse asserit Suarez hic, disp. 3. sect. 8. n. 5. Dum enim rudiores articulis fidei assensum præbent, non apparet quo modo, aut medio authoritas Dei loquentis illis evidenter proponatur: quinimò paucis doctorum contingit ad absolutam revelationis evidentiam ratiocinando penetrare.

Sed quæstio esse potest, An assensus fidei omni ex parte evidens, possit dici supernaturalis; De hoc varie sunt, & liberæ Theologorum sententiæ. Negant aliqui esse supernaturalem, quia actus fidei evidens, non est liber, neque obscurus, sive argumentum non apparentium, ut ipsi volunt, & requirunt ad actum proprium fidei divinæ. Probabilius tamen assensum illum posse esse supernaturalem docent communius Thomistæ, ut recenter

Arde
kin

Theo-
logia

D IV
L E

PL
L E